

Отже, категорія довіри виступає базовою умовою сприятливої взаємодії як викладача зі студентами, так і студентів між собою, та дозволяє здійснювати цю взаємодію у формі суб'єкт-суб'єктного співробітництва. Вона сприяє встановленню ефективних і плідних взаємовідносин в освітньому процесі. Тому зміцнення довіри між суб'єктами освітньої діяльності є продуктогенною детермінантою формування ПЗЯ майбутнього фахівця-лідера.

Література. 1. *Аметов И. Ф.* Педагогическое обеспечение доверительных отношений педагога и учащегося в образовательном процессе : Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 . Шуя. 2004. С. 202. 2. *Дубініна О. М.* Довіра і вимогливість суб'єктів педагогічної взаємодії як специфіка математичної підготовки студентів за напрямом «Програмна інженерія». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : Зб. наук. праць. Запоріжжя: Класичний приватний університет. 2014. Вип. 38 (91). С. 509–515. 3. *Ігнатюк О. А.* Формування готовності майбутнього інженера до професійного самовдосконалення: теорія і практика : Монографія. Харків: НТУ «ХПІ». 2009. С. 432. 4. *Купрейченко А. Б.* Психология доверия и недоверия. Москва: Институт психологии РАН. 2008. С. 571. 5. *Secrecy, trust and dangerous leisure: generating group cohesion in voluntary organizations / G. Fine, L. Holyfield. Social Psychology Quarterly. V. 59(1). P. 22–38.* 6. *March J. G. Democratic governance J. G. March, J. P. Olsen. New York: Free Press. 1994. P.141.*

*Ігнатюк О. А., Кругляк О. С.
м. Харків, Україна*

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Актуальність дослідження визначається тим, що для суб'єктів освітнього процесу у процесі підготовки та виховання фахівця-лідера, важливо розуміти та володіти технологією оцінювання рівнів

сформованості професійної самоорганізації майбутнього фахівця, щоб мати змогу знайти шляхи формування професійної самоорганізації та вивести студентів на новий, більш високий рівень [1–3].

Мета дослідження полягає у визначенні та розкритті особливостей технології оцінювання сформованості самоорганізації майбутніх викладачів закладів вищої освіти (ЗВО) в умовах магістратури.

Основний зміст дослідження. Для діагностування рівнів сформованості професійної самоорганізації студентів нами була запропонована технологія оцінювання за кожним із чотирьох структурних компонентів [1–3]. Так, мотиваційний компонент був проаналізований за допомогою *анкет-опитувальників*. Було використано власну адаптацію такої методики, як: «Мотивація успіху і страх невдачі» (А. Реан); «Методика для діагностування навчальної мотивації студентів» (А. Реан, В. Якунін); «Методика вимірювання мотиву в досягненні» (Ю. Орлов). Другий – когнітивний компонент діагностувався також за допомогою анкетування – методика «Опитувальник для визначення професійної самоорганізації» Т. Шамової. Третій – діяльнісний компонент був оцінений шляхом аналізу продуктів діяльності студентів (самостійні роботи, курсові проекти тощо) та відповідей студентів на практичних заняттях. Наприкінці, для діагностики четвертого – оціночного компоненту було проведено *анкетування за методикою* «Самооцінка здатності до самоосвіти і саморозвитку особистості» О. Сергєєнкової. Також, для одержання повної інформації по кожному компоненту застосовувалися бесіди зі студентами та метод спостереження.

Розроблена технологія пройшла апробацію серед магістрантів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами НТУ «ХП». В експерименті взяли участь 32 особи магістрантів заочної форми навчання.

Результати дослідження показують, що на адаптивно-моделюючому (низькому) рівні знаходяться 6 % студентів, які прийняли участь у дослідженні. Вони майже не володіють мотиваційним компонентом самоорганізації для отримання професійних знань, не мають внутрішньої потреби для розвитку власних можливостей протягом життя, до самовираження та постійного вдосконалення власної особистості. Якщо в них і є якийсь мотиви до навчання, то вони скоріше зовнішні, ніж внутрішні, потребують постійного поштовху ззовні та під-

тримки викладача. Їх знання недостатньо міцні, якість підготовки до занять дуже невисока, не мають прагнення до самостійного оволодіння навчальним матеріалом. Такі студенти виконують завдання не достатньо швидко, якість виконаної самостійної роботи низька, має значну кількість помилок. Самовиправлення також на низькому рівні. Студенти володіють лише окремими навичками самоорганізації навчально-професійної діяльності.

Більшість студентів (75 %) відноситься до конструктивно-моделюючого (середнього) рівня професійної самоорганізації. Позитивна мотивація до оволодіння знаннями залежить від ситуації, для досягнення мети цим студентам не вистачає послідовності та наполегливості. Студенти знайомі з методами і способами пізнання, володіють міцними теоретичними знаннями, можуть робити узагальнення, вони активні у навчанні, завдання найчастіше виконують у строк, розуміють застосування самоорганізації своєї навчально-професійної діяльності, але потребують постійного стимулювання ззовні з боку викладача. Студенти цього рівня відчують труднощі у застосуванні знань у новій або несподіваній ситуації. Вони здійснюють підготовку до окремих видів занять. Виконують завдання досить швидко, не завжди використовуючи раціональні способи вирішення, часто допускають помилки та потребують докладного пояснення цих помилок викладачем. Проблема студентів цього рівня в тому, що вони направляють недостатньо зусиль на оволодіння навичками самоорганізації.

Частина студентів (10 % за результатами дослідження) знаходиться на системно-моделюючому (вище середнього) рівні. У них яскраво виражений мотиваційний компонент, але всі мотиви навчання зовнішні. Студенти розуміють важливість навчання, бажають досягти високих результатів. Вони мають методологічні вміння, що дозволяють їм самостійно організувати свою пізнавальну діяльність. Характер дій більш репродуктивний, ніж творчий. Завдання студенти виконують у строк та відносяться з відповідальністю до їх виконання; регулярно відвідують заняття, проте систематичність підготовки до занять залежить від ступеня важливості предмета. Можуть самостійно знаходити помилки в роботах; мають навички саморегуляції, але часто переоцінюють свої можливості. Більшість студентів мають потенціал вийти на високий рівень професійної самоорганізації, але їм не вистачає впевненості у собі.

На системно-творчому (високому рівні) знаходяться 9 % студентів. Мотивація у таких студентів, перш за все, внутрішня, вони отримують задоволення від пізнавального процесу, чітко усвідомлюють важливість самоорганізації у самоосвітній та майбутній професійній діяльності. Кінцева мета навчання у ЗВО та шляхи її досягнення розуміються ними у повній мірі, вони послідовні й наполегливі у досягненні поставленої мети. Студенти мають методологічні вміння для організації своєї пізнавальної діяльності, здатні брати на себе відповідальність розв'язувати складні нестандартні завдання, знаходити конструктивні рішення, мають високий загальнокультурний рівень, якісну теоретичну підготовку, інтегрують знання з різних галузей, уміють критично мислити, характер дій творчий. Вони систематично готуються до всіх видів занять без стимулювання ззовні, якість підготовки – висока; вміють самостійно оволодівати навчальним матеріалом, лише інколи звертаючись за допомогою до викладача, витрачають на виконання завдань оптимальну кількість часу, застосовують раціональні та ефективні засоби розв'язання проблеми. Студенти цього рівня дуже осмислено ставляться до результатів навчання, оцінюють помилки власної діяльності, здатні до саморегуляції, мають адекватну самооцінку. Студенти націлені на покращення якості своєї навчально-професійної діяльності та на вдосконалення власної самоорганізації. Самоорганізація таких студентів цілеспрямована та систематична та не залежить від зовнішніх факторів.

Отже, розроблена технологія має практичне значення, може використовуватися педагогами ЗВО різних спеціальностей для діагностування рівнів сформованості професійної самоорганізації студентів. Подальші дослідження спрямуємо на розробку методики формування професійної самоорганізації майбутніх викладачів ЗВО.

Література. 1. *Ігнатюк О. А.* Формування готовності майбутнього інженера до професійного самовдосконалення: теорія і практика : Монографія. Харків: НТУ «ХПІ». 2009. С. 432. 2. Філософія досягнення успіху. Психологічний аспект: Підручник / О. Г. Романовський, В. Є. Михайличенко. Харків: НТУ «ХПІ». 2007. С. 592. 3. *Котова С. С.* Самоорганізація учебно-професійної діяльності студентів : Монографія. Екатеринбург: Изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та. 2012. С. 208.